

Skörd av trädgårdsväxter 2019

Horticultural production 2019

I korta drag

Ökad sallatsodling och dålig äppelskörd

År 2019 karaktäriserades till stor del av en återgång till normala skördar för den svenska trädgårdsodlingen, efter det ovanligt torra året 2018. I enstaka fall var däremot 2019 ett ovanligt år.

Inom växthusodlingen förändrades fördelningen i odlingen av kryddväxter och kruksallat, som ofta odlas parallellt och utnyttjar samma odlingssystem. Medan odlingen av kryddväxter ökade rejält, fick kruksallaten istället stå tillbaka.

Inom frilandsodlingen ökade den skördade arealen av kategorin ”Annan sallat” rejält mellan 2018 och 2019, vilket är extra anmärkningsvärt eftersom arealen även ökade påtagligt mellan 2017 och 2018. Kategorin består av all stor- och småbladig sallat vid sidan av isbergssallat.

Totalt skördades ”Annan sallat” från nästan 1 300 hektar under 2019, vilket var en ökning med 50 % jämfört med året innan. Ökningen i skördad areal följdes däremot inte av en motsvarande ökning i skördad mängd, vilket antyder en förändrad produktsammansättning i kategorin.

För blomkål och framför allt för äpple var 2019 ett skördemässigt dåligt år. Blomkålsskörden blev 5 000 ton, vilket var 22 % lägre än genomsnittet för de senaste fem åren. Äppelskörden landade på 22 200 ton, vilket var 14 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren och den tredje lägsta skörden under det senaste decenniet.

Sett till areal var jordgubbar den största svenska trädgårdsgrödan 2019 med en areal om knappt 2 400 hektar, följd av morot med drygt 1 700 hektar och äpple, som odlas på en areal om drygt 1 500 hektar.

Jörgen Persson, 036 – 15 59 43
statistik@jordbruksverket.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utkom den 31 mars 2020.
Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Stymne, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Bra att veta	3
Växthusodling	3
Frilandsodling	4
Tabeller	6
Teckenförklaring	6
1. Växthusyta och areal för undersökta trädgårdsväxter, 2010–2019	6
2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter, 2010–2019	6
Fakta om statistiken	7
Detta omfattar statistiken	7
Så görs statistiken	7
Statistikens tillförlitlighet	7
Annan statistik	8
In English	9
Summary	9
List of tables	9
List of terms	10

Statistiken med kommentarer

Bra att veta

I den här rapporten redovisar vi arealer och skördar för några av de mest producerade ätliga grödorna i svensk trädgårdsodling. Statistiken omfattar produktionen från alla kända yrkesmässiga odlare av trädgårdsgrödor med en yta om minst 0,25 hektar på friland eller 200 kvadratmeter i växthus. Resultaten baseras på en enkätundersökning som skickades ut till en dryg femtedel av dessa odlare (slumpmässigt utvalda), där vi frågade efter hur stor areal som ägnats åt odling av respektive gröda, samt hur stor skörd man producerat år 2019. Utifrån de insamlade uppgifterna har vi sedan skattat totala arealer och total produktion av respektive gröda.

I texten noteras förändringar i jämförelse med tidigare år eller perioder i de fall dessa kan anses vara statistiskt säkerställda utifrån de skattade värdena och deras medelfel. I detta fall innebär en statistiskt säkerställd skillnad att man med 95 % säkerhet kan säga att förändringarna är en följd av skillnader i data, och inte en följd av urvalsfel i undersökningen. Detta gäller dock inte avkastningsberäkningarna, där vi inte har uppskattat den statistiska osäkerheten. Därför ska skillnader i avkastning beaktas med försiktighet.

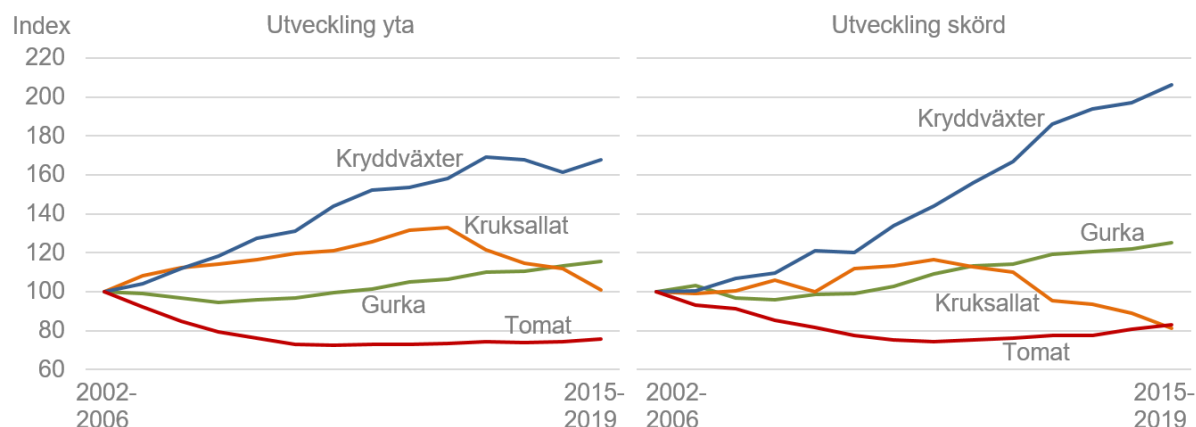
Produktionen redovisas i form av bruttoskördar, det vill säga mängden gröda direkt efter skörd innan sortering, tvättning och rensning.

Växthusodling

I den här undersökningen har vi tittat på växthusodlingen av gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat, som är de största svenska växthusgrödorna. Växthusytorna som användes för odling av gurka och tomat var 695 000 respektive 408 500 kvadratmeter under 2019, vilket var i stort sett oförändrat jämfört med året innan (Tabell 1 i tabellavsnittet). Växthusytorna för såväl gurka som tomat har visat upp en långsamt ökande trend under det senaste decenniet (Figur A visar utvecklingen mellan 2002 och 2018 som indexerade femåriga löpande medelvärden).

Figur A. Utveckling för ytor och skördar i växthusodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006.

Ytorna för odling av kruksallat och kryddväxter förändrades ganska mycket mellan 2018 och 2019 (Tabell 1). Den samlade växthusytan för odling av kruksallat och kryddväxter, som till stor del odlas i samma odlingssystem, visade förvisso inte upp någon påtaglig förändring jämfört med tidigare år. Men om man istället ser till de enskilda grödorna minskade växthusytan för odling av kruksallat med 34 %, medan ytan för odling av kryddväxter istället ökade med 22 % (Tabell 1; Figur A).

Vare sig skörden av gurka eller tomat visade upp någon statistiskt signifikant skillnad mellan 2018 och 2019 (Tabell 2 i tabellavsnittet). Skörden av kruksallat minskade med 39 %, medan skörden av kryddväxter ökade med 12 % mellan 2018 och 2019. Sett över en längre period har skörden av kruksallat minskat så gott som kontinuerligt sedan en topp 2011 och var nu den lägsta sedan 2000-talets början. För kryddväxter är situationen i princip omvänd; skörden har ökat påtagligt under hela 2000-talet och var 2019 den högsta hittills. (Tabell 2; Figur A).

Avkastningen för gurka var 45,9 kg per kvadratmeter under 2019, vilket är ovanligt högt (Tablå A). Avkastningen för tomat var 41,4 kg per kvadratmeter, något lägre än 2018 men påtagligt högre än genomsnittet för de senaste tio åren.

Tablå A. Avkastning för växthusgrödor år 2003–2019

	5-årigt medelvärde			2018	2019
	2003–2007	2008–2012	2013–2017		
Gurka (kg/kvm)	..	42,4	44,7	43,1	45,9
Tomat (kg/kvm)	37,0	38,1	38,4	45,0	41,4
Kruksallat+kryddväxter (st/kvm)	..	334	378	411	401

Anm. "Kruksallat+kryddväxter" motsvarar den sammanräknade avkastningen för kruksallat och kryddväxter. Avkastningen för kryddväxter och kruksallat är att betrakta som osäker, eftersom den baseras på växthusyta och inte på den faktiska odlade ytan.

Den samlade avkastningen för kruksallat och kryddväxter var 401 krukor per kvadratmeter, vilket var i linje med avkastningen de föregående 3 åren, men 10 % högre än genomsnittet för de föregående 10 åren (Tablå A). Kryddväxter och kruksallat odlas till stor del i rörliga system vilket leder till att den totala odlade ytan skiljer sig markant från den växthusyta som presenteras här och att beräkningarna av avkastning därför kan vara missvisande.

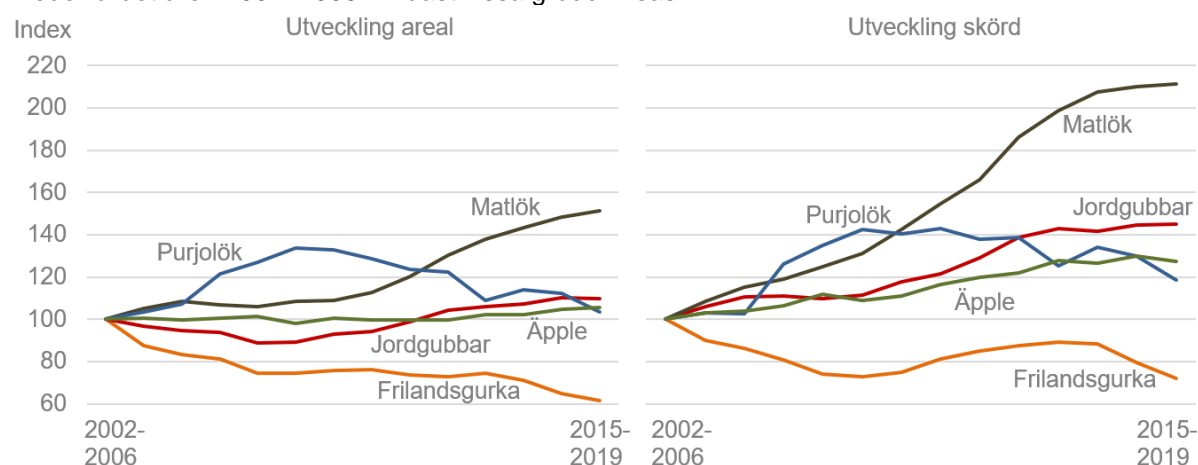
Frilandsodling

Sedan en lång tid tillbaka är jordgubbar, morot och äpple de tre trädgårdsgrödor som odlas på störst areal i Sverige. Under 2019 skördades jordgubbar på 2 351 hektar, medan morot respektive äpple skördades på 1 709 hektar respektive 1 517 hektar (Tabell 1).

Den arealmässigt största förändringen stod produktkategorin "Annan sallat" för. I den kategorin ingår alla sallatssorter utom isbergssallat, inklusive olika typer av småbladssallat. Mellan 2018 och 2019 ökade den skördade arealen från 842 hektar till 1 262 hektar, en ökning med 50 %. Övriga frilandsgrödor visade upp relativt små förändringar mellan 2018 och 2019 (Figur B; Tabell 1).

Figur B. Utveckling för arealer och skördar i frilandsodlingen

Uttryckt som indexerade femåriga löpande medelvärden för respektive gröda. Index satt till 100 för medelvärdet åren 2002–2006. Endast vissa grödor visas.

Kvantitetsmässigt var morot den största ätbara trädgårdsgrödan 2019 med en skörd på 106 700 ton, en återgång till en mer normal skördenivå jämfört med torråret 2018 (Tabell 2). På samma sätt ökade skörden av isbergssallat jämfört med 2018 för att nå en mer normal nivå på 22 000 ton. Produktionen av matlök blev 54 900 ton under 2019, vilket var i princip oförändrat sedan 2018.

För blomkål och äpplen gick skörden ner mellan 2018 och 2019, som en följd av minskad avkastning (Tablå B). Skörden av blomkål minskade till 5 000 ton, en nedgång med 22 %. Äppelskörden minskade från 2018 års rekordskörd 30 600 ton till betydligt beskedligare 22 200 ton, en minskning med 27 % och den tredje lägsta skörden under det senaste decenniet.

Tablå B. Avkastning i ton per hektar för frilandsgörödnar år 2003–2019

	5-årigt medelvärde			2018	2019
	2003–2007	2008–2012	2013–2017		
Blomkål	16,6	18,3	17,0	16,3	13,8
Broccoli	8,0	8,9	10,1
Gurka	50,4	48,5	60,7	59,4	52,6
Isbergssallat	24,6	24,8	23,9	19,5	23,1
Annan sallat	9,1	9,7	6,7
Jordgubbar	5,5	6,3	6,6	6,2	6,8
Matlök	34,1	43,1	47,9	43,4	42,9
Morot	54,1	57,2	60,4	52,5	62,4
Purjolök	25,8	27,4	30,5	29,4	28,7
Sparris	1,5	1,4	1,7
Vitkål	42,8	45,9	44,4	42,3	45,5
Äpple	14,2	15,3	17,1	19,7	14,6

Sett i ett längre perspektiv har produktionen av framför allt matlök, jordgubbar och äpple ökat mycket. Medan produktionen – mätt som femåriga genomsnitt – av jordgubbar och äpple har gått upp med ungefär 45 respektive 27 % mellan 2002 och 2019, har lökproduktionen ökat till mer än det dubbla under samma period (Figur B). Ingen av de undersökta grödorna har visat upp någon drastiskt sjunkande produktion under perioden, men de genomsnittliga skördarna för frilandsgurka och vitkål var 28 respektive 14 % lägre under perioden 2015–2019 jämfört med 2002–2006.

Tabeller

Teckenförklaring

Legend

–	Noll	Zero
0	Mindre än 0,5	Less than 0.5
0,0	Mindre än 0,05	Less than 0.05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges Data not available or too uncertain for publication	

1. Växthusyta och areal för undersökta trädgårdsväxter, 2010–2019

1. Area for crops included in survey, 2010–2019

Gröda	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Relativt medelfel 2019
Växthusyta (kvadratmeter)											
Gurka	630 100	605 700	656 300	608 900	634 600	671 800	712 500	670 000	691 200	695 000	6 %
Kruksallat	49 000	69 900	62 800	54 400	56 200	52 600	44 100	47 200	48 400	32 100	0 %
Kryddväxter	91 000	77 100	103 400	116 300	95 500	105 700	111 700	99 400	95 300	116 400	0 %
Tomater	370 500	349 400	421 000	388 100	367 800	379 200	375 900	401 300	404 500	408 500	4 %
Odlad frilandsareal (hektar)											
Blomkål	225	293	289	335	392	355	325	421	393	363	2 %
Broccoli	..	255	308	375	362	335	338	316	2 %
Gurka	156	160	159	168	152	150	175	126	101	114	9 %
Isbergssallat	1 052	1 128	1 112	1 111	1 168	1 063	993	968	915	952	1 %
Annan sallat	619	591	589	679	842	1 262	13 %
Jordgubbar	1 861	2 130	2 225	2 152	2 399	2 459	2 301	2 369	2 483	2 351	10 %
Matlök	865	1 017	1 036	1 007	1 152	1 294	1 333	1 264	1 220	1 281	4 %
Morot	1 474	1 927	2 135	1 767	1 942	2 006	1 997	1 702	1 763	1 709	15 %
Purjolök	162	181	116	120	175	154	99	147	109	122	5 %
Sparris	155	154	179	151	150	137	6 %
Vitkål	429	428	376	365	354	325	387	338	338	319	5 %
Äpple	1 494	1 371	1 517	1 386	1 444	1 494	1 537	1 532	1 550	1 517	10 %

2. Skörd av undersökta trädgårdsväxter, 2010–2019

2. Production of crops included in survey, 2010–2019

Gröda	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Relativt medelfel 2019
Bruttoskörd (ton eller 1000-tal styck)											
Gurka (ton)	27 000	26 800	28 700	27 900	28 200	28 000	32 600	30 600	29 800	31 900	4 %
Kruksallat (1000 st)	14 600	25 900	15 200	16 300	13 800	12 600	14 600	13 900	12 900	7 900	0 %
Kryddväxter (1000 st)	32 400	25 900	38 700	42 300	41 200	44 900	48 400	47 700	46 100	51 700	0 %
Tomater (ton)	13 800	13 500	14 500	15 100	14 600	14 800	14 600	14 400	18 200	16 900	1 %
Bruttoskörd (ton)											
Blomkål	4 100	5 800	5 300	5 600	6 800	6 000	5 300	7 400	6 400	5 000	2 %
Broccoli	..	2 100	2 600	3 300	2 300	2 900	3 000	3 200	1 %
Gurka	7 900	8 700	8 000	10 600	10 000	9 100	9 600	7 500	6 000	6 000	10 %
Isbergssallat	24 100	25 800	33 400	26 200	29 800	24 000	24 200	22 800	17 800	22 000	1 %
Annan sallat	5 400	5 800	5 800	5 500	8 200	8 500	5 %
Jordgubbar	11 500	12 700	16 300	13 800	15 800	16 800	15 000	15 500	15 400	16 000	5 %
Matlök	36 900	41 600	50 400	49 600	53 300	64 600	59 400	62 800	53 000	54 900	2 %
Morot	83 000	104 900	128 700	112 800	119 000	115 600	111 600	109 100	92 500	106 700	13 %
Purjolök	4 800	5 000	2 800	3 900	5 300	4 900	2 900	4 200	3 200	3 500	4 %
Sparris	200	230	280	220	210	230	7 %
Vitkål	20 800	17 800	16 300	16 800	15 900	14 500	14 900	16 400	14 300	14 500	5 %
Äpple	23 500	20 700	23 400	27 400	24 600	25 300	26 800	22 100	30 600	22 200	8 %

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Statistiken omfattar alla kända odlare som år 2019 bedrev yrkesmässig odling av trädgårdsgrödor på en yta om minst 0,25 hektar friland, eller 200 kvadratmeter växthus.

Uppgifter för kalenderåret 2019 gällande antingen växthusyta, skördad frilandsareal samt produktion (i vikt eller antal) togs in för:

- Växthusodlad gurka, kruksallat, kryddväxter och tomat
- Frilandsodlad blomkål, broccoli, gurka, isbergssallat, annan sallat (stor- och småbladig), jordgubbar, matlök (gul och röd), morot, purjolök, sparris, vitkål samt äpple

Så görs statistiken

En frivillig enkätundersökning skickades via post ut till ett urval företag som tidigare odlat trädgårdsväxter eller som registrerats för trädgårdsodling i Jordbruksverkets statistiska Lantbruksregister eller administrativa stödregister, samt till företag som registrerat trädgårdsodling i någon form i Statistiska centralbyråns företagsregister. Den totala populationsramen (det antal företag som urvalet gjordes från) bestod av 3 506 företag, av vilka en femtedel (746 stycken) fick sig tillskickat enkäter.

För att täcka en så stor andel av den faktiska odlingen som möjligt gjordes ett stratifierat slumpmässigt urval, där samtliga av de största kända företagen för respektive gröda undersöktes, medan mindre sedan tidigare kända producenter urvalsundersöktes. Ytterligare urvalsgrupper (strata) inkluderade bland annat ett urval trädgårdsföretag utan tidigare känd produktion av de aktuella grödorna.

De företag som inte svarat på enkäten inom 7 veckor (och en påminnelse via post) kontaktades per telefon för att inhämta uppgifterna. För vissa företag som lämnat in ofullständiga uppgifter (partiellt bortfall), kompletterades dessa i viss mån också via telefonkontakt. I de fall detta inte gjordes imputerade vi likartade värden som i liknande odlingar för respektive gröda. *Imputering* innebär att man ersätter saknade värden med egna uppskattningar. I de fall vi inte kunde få kontakt med företag som med säkerhet bedrev trädgårdsodling 2019, imputerades senast kända värden för respektive grödor.

Efter imputeringar viktades resultaten från inkomna data upp genom rak uppräknings inom respektive stratum och summerades för att få fram total areal och produktion för respektive gröda.

Statistikens tillförlitlighet

Undersökningen berörs av täckningsfel, urvalsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. Övertäckningen kan inte fastställas i denna undersökning, men skulle påverka resultaten i mycket liten utsträckning. Undertäckning förekom endast i den mån det fanns nystartad trädgårdsodling som inte registrerats i någon av våra använda källor under 2019.

Totalt svarade 659 av de 746 företagen i urvalet på undersökningen, vilket innebär ett svarsbortfall om 12 %. Utöver dessa företag totalimputerades ytterligare 57 företag, vilket resulterade i ett slutligt objektbortfall om 4 %. Den lägsta svarsfrekvensen i något enskilt stratum uppgick till 78 %. Bortfallet kompensades genom rak uppräknings av resultaten inom respektive stratum.

Av de inkomna svaren saknade 9 % enstaka uppgifter (partiellt bortfall). Detta tyder på att efterfrågade data var förhållandevis enkla för brukarna att uppskatta, vilket i sin tur antyder att mätfelet var relativt litet. Till synes orimliga angivna värden har kontrollerats och i förekommande fall korrigerats. Som helhet uppskattar vi att mätfelet har liten inverkan på resultaten. Bearbetningsfel kan förekomma genom felaktig digitalisering av data, felaktiga imputeringar och felaktiga beräkningar. Korrekturläsning av såväl data som beräkningar har skett löpande vid ett flertal tillfällen under dataanalysen, därför uppskattar vi att inmatnings- och beräkningsfel är små. Data innehåller dock enstaka relativt stora imputeringar, vilket gör att bearbetningsfelet ändå kan ha betydelse för enstaka grödor.

Medelfelet för de redovisade resultaten uppgick till maximalt 15 % för arealdata och 13 % för produktionsdata (Tabell 1 och 2). Medelfelet är ett mått på de redovisade uppgifternas träffsäkerhet och täcker de felaktigheter som urvalsfel kan ge upphov till. Utifrån medelfelen kan ett 95-procentigt konfidensintervall beräknas enligt följande exempel: för den redovisade produktionen av tomat kan man med 95 % säkerhet säga att det sanna värdet ligger i intervallet 16 570–17 230 ton tomat, det vill säga: $16\,900 \pm (1,96 \times 1.0 \% \text{ medelfel} \times 16\,900)$. I detta konfidensintervall ingår dock inte effekterna av bortfall, undertäckning, mätfel och bearbetningsfel.

I det här Statistiska meddelandet noteras skillnader mellan enskilda års areal eller produktion i de fall då värdenas 95-procentiga konfidensintervall inte överlappar med varandra. Detta utgör en konservativ metod för att jämföra värden utifrån en signifikansnivå på 5 %, i vilken risken att peka ut en förändring som inte är sann (så kallade typ II-fel) är relativt liten, men risken att missa en del faktiska skillnader istället är något större (typ I-fel).

Annan statistik

Trädgårdsproduktion 2017, JO 33 SM 1801

Trädgårdsundersökningen 2018, JO 28 SM 1901

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i dokumenten ”Kvalitetsdeklaration” och ”Statistikens framställning” som publiceras tillsammans med detta Statistiska meddelande.

In English

Summary

The year 2019 was largely characterized by a return to normal harvest levels for the Swedish horticultural sector, after the unusually dry growth season in 2018. In some cases though, 2019 was an extraordinary year.

Within the greenhouse sector, the balance between cultivation of aromatic plants and potted lettuce shifted remarkably. These two product categories are commonly grown in parallel in the same cultivation systems. While the production of aromatic plants increased by almost 6 million pots, the production of potted lettuce decreased by 5 million pots.

In the open ground cultivation, the harvested area of the product category “Other lettuces” increased by 50 % between 2018 and 2019, which is even more remarkable in the light of the rather dramatic increase that took place already between 2017 and 2018. The category consists of all lettuce types except Iceberg lettuce, including small-leaved mixes.

In total, almost 1 300 hectares of “Other lettuces” were harvested during 2019, as compared to some 850 hectares in 2018 and just shy of 700 hectares in 2017. The increase between 2018 and 2019 was not accompanied by any noticeable increase in harvested amounts, indicating a shift in product composition within the category.

For cauliflower and apples, 2019 was a rather bad year from a production point of view. The cauliflower harvest was 22 % lower than the average for the preceding 5 years, while the apple harvest only amounted to 22 200 tons, the second lowest apple harvest recorded during the past decade.

Area-wise, strawberries were the largest Swedish horticultural crop during 2019, with a cultivated area of 2 400 hectares, followed by carrots on some 1 700 hectares and apples, which is cultivated on just over 1 500 hectares.

List of tables

Legend	6
1. Area for crops included in survey, 2010–2019	6
2. Production of crops included in survey, 2010–2019	6

List of terms

Annan sallat	Other lettuces (aside from Iceberg lettuce)
Areal	Area
Blomkål	Cauliflower
Broccoli	Broccoli
Friland	Open ground
Gurka (friland)	Gherkin
Gurka (växthus)	Cucumber
Hektar (ha)	Hectare
Isbergssallat	Iceberg lettuce
Jordgubbar	Strawberries
Kruksallat	Potted lettuce
Kryddväxter	Aromatic plants
Kvadratmeter (kvm)	Square meters
Matlök	Onions
Medelfel	Standard error
Morot	Carrot
Purjolök	Leek
Skörd	Harvest
Sparris	Asparagus
Stycken (st)	Pieces
Tomat	Tomato
Vitkål	White cabbage
Växthus	Greenhouse
Äpple	Apple